tet, ut commoditas communicetur: fallit pariter in cæteris Juribus merè personalibus, quæ in pröedriâ consistunt, nisi reditus exceperis. Fallit ultimo, cum legum resistit authoritas, ùt in actionibus litigiosis, actionibus injuriarum &c. si enim pro parte cedantur *l.* 3. *pr. ff. h.* pro parte cessa contra leges impingitur.

§. 3. Ad objectum 3tiò: referuntur operæ: quæ præstantur vel ab omnibus *l.* 71. *pr. ff. h.* vel ab uno, alterove, sicque valet societas inter eos, qui non sunt æquis facultatibus, cum plerumque pauperior operâ suppleat, quantum ei per comparationem patrimonii deest. *L.* 5. §. 1. *ff. h.* Sicuti verò res ex scelere quæsitas socius conferre non tenetur, ita pariter ad operas inhonestas non obligatur.

SECTIO IV.

Personæ societatem contrahentes possunt esse omnes, quêis libera est super rebus, aut operis dispositio, nulloque Jure impediuntur. Impediuntur verò alii naturali Jure ob judicii defectum; alii civili Jure 1mo: prodigi post decretum judicis, non antè. *L.* 18. *ff. qui testam. fac. poss.* 2dò: Pupilli, ita ut ipsimet non obligentur, socium verò sibi obligent, cum talis contractus claudicet, *Stryck. de Caut. Contract. Sect.* 1. *Cap.* 2. §. 20. 3tiò: Minores curatorem habentes super rebus immobilibus *l.* 3. *C. de in integ. restit.* de cæterò contrahunt liberè salvâ in integrum restitutione. Ne autem hæ personæ contrà æquitatem locupletentur; obligationi ex quasi contractu adhuc locus erit. *L.* 33. *ff. h.* 4tò: Filiusfamilias cum patre, quamdiu patriæ potestati subest: nemo enim sibimet ipsi est socius: hæc personalis identitas in peculio castrensi, vel quasi, quorum respectu filius est patersamilias, attendi nequit; neque status eum impediet, quin cum fratre, aut extraneo etiam ignorante patre, aut cum ipso patre super peculio profectitio cum effectu prioritatis patri præ aliis competente, *l.* 52. *pr. ff. de pecul.* societatem habeat.

Alterius nomine rite pariter societatem contrahunt rerum administratores, quousque præpositionum limites ex voluntate præponentium, vel lege positi reperiuntur. Suo nomine jus in re aliena, vi cujus fructus participant, habentes: imo conductores: ut tamen societas iisdem cum horum Jure cancellis includatur.

SECTIO V.

Consensu de certâ communione utrinque dato & acceptato societas

 statim

ſtatim perfecta intelligitur, ùt ùt conditione ſuſpendatur, Veterum ſublatis dubiis. *L.* 6. *C. b.* Conſenſus iſte vel eſt expreſſus mediantibus verbis, ſcripturâ, nuntio, aut epiſtolâ: *l.* 4. *ff. b.* vel tacitus, re *d. l.* 4. id eſt per actus ſociales aliter non explicabiles, licet vel maximè eſſet ſocietas univerſalis omnium bonorum: *Fachinæus lib.* 12. *Controv. Cap.* 14. *Diſſent. Carpzovius, Part.* 3. *Conſt.* 15. *Def.* 45. *N.* 3. Neque exin quis ſocietatem inter contractus reales referet, quod pariter re contrahatur, aliud eſt enim re contrahi ſocietatem, aliud rei interventum requiri ad ſocietatis perfectionem. Non etiam ſocietas ſcripturæ vires ſuas debebit, ſi conſenſu modò præſtito negotium in ſcripturam conjicere propoſuerint; nam tunc ſcriptura non niſi ad probationem, aut confirmationem, & meliùs eſſe pertinebit, niſi ubi expreſſè cautum eſſet, priùs non perfectum debere eſſe contractum, niſi inſtrumento plenè confecto: *l.* 17. *C. de fid. inſtrument.* quod in dubio non præſumitur. *Stryck. de Caut. Contract. Sect.* 2. *Cap.* 8. §. 1.

§. 2. Inde 1mo: ſocii noſtri ſocius nobis ſocius non eſt, *l.* 20. *ff. b.* ſed ſolus partem, quam de ſocietate noſtrâ conſequitur, aſſumto ſocio communicabit, hujus verò operas rurſùs ſocietati noſtræ præſtabit, *l.* 21. *ff. b.* nosque aſſumti nomine ſervabit indemnes. *L.* 23. *ff. b.* 2dò: Quævis communio ſocietas non eſt, ſed quæ tractatu habito inter nos eſt coita: *l.* 32. *ff. b.* communis namque res citra ſocietatem eſt, cum non affectione ſocietatis in rem communem incidimus. *L.* 31. *ff. b.* Dubium eſt an communis emtio ſocietatem inducat? quod affirmandum cenſeo cum SICHARDO *ad l.* 2. *C. b.* quamvis unus ſolus ſolviſſet: niſi aliud ex facto conſtet. *L.* 31. *l.* 32. *ff. b.* 3tiò: Nil actum eſt: ubi dolus contractui cauſam declit, *l.* 3. *ff. b.* vel metu gravi adactus quis acceſſit, *l.* 116. *ff. de R. J.* neque ubi citra alterutrius culpam error intervenit, vel in perſonâ ſocii, non in perſonæ qualitate & meritis: §. *fin. Inſt. b.* vel in conſtitutis partibus: *l.* 5. *ff. locat.* vel in objecti ſubſtantiâ, ſi ſocietas ſit particularis; defectus accidentales ad congruam partium proportionem, modò finem ſocietatis non penitùs fruſtrent, *l.* 15. *ff. b.* rediguntur. *L.* 14. *de Contrab. emt.*

§. 3. In ſocietatibus, maximè negotiatoriis, omne ferè punctum facit determinatio partium in lucro, & damno: hæc materia ad tres hypotheſes facilè reducitur: aut 1mò: nihil de partibus dictum eſt; fluúntque ex ipſo negotio: aut 2dò: partes ſunt expreſſæ: aut 3tio: coita eſt ſocietas ex his partibus, quas unus ex ſociis, vel tertius arbitratus fuerit.

§. 4. In 1mâ hypotheſi quibusdam perſuaſum eſt, partes eſſe viriles non attento unus plùs, alter minùs intulerit. §. 1. *Inſt. b.* Alii Juſtinianum in *d.* §. 1. cum Pomponio in *l.* 6. *ff. b.* conciliant, illius ſuppoſitum, ubi

omnium

omnium ſociorum illata ſunt æqualia, hujus verò aſſertum, ubi ea inæqualia, explicantes. Subdiſtinguentium ſententia mihi præplacet, videndum; an verſemur in ſocietate omnium bonorum, an cæterarum ſpecierum: ibi prior, hìc altera ſententia verior eſt. *Hoppius in Comment. ad* §. 1. *Inſt. b. Muller. ad Struv. exercit.* 20. *th.* 30. *lit.* ß. *DD.* verò inutili diſputationi, an in genere prævalere debeat proportio geometrica arithmeticæ, aut vice versâ, immorari nolo cum *Leyſero Medit. ad ff. ſpecim.* 184. *Medit.* 13.

§. 5. In 2dâ hypotheſi partes expreſſæ, licet inæquales, modò leonina non fiat ſocietas, *l.* 29. §. 2. *ff. b.* ſervari debent, quia ſæpe quorundam ita pretioſa eſt opera, ut juſtum ſit eos in ſocietatem conditione meliori admitti; §. 2. *Inſt. b.* aut ſi modo aliquis plus contulit vel pecuniæ vel operæ, vel cujuſcunque alterius rei causâ. *L.* 29. *pr. ff. b.* Inde anceps oritur quæſtio inter interpretes, an ſuppoſitâ collatione æquali valeat pactum de partibus inæqualibus, idque non pauci negant, apud *Vinnium lib.* 1. *Q.* 53. Potiſſimùm: quod *Quintus Mutius d.* §. 2. *Inſt.* contra naturam ſocietatis talem pactionem pronuntiet; "ut ad Titium lucri duæ partes pertineant, damni tertia: ad „Sejum duæ partes damni, lucri tertia" & *Servius Sulpitius Mutii* ſententiam tantùm temperet, minimè verò improbet: *Vinn. loc. cit.* contraria tamen ſententia mihi verior eſt: etenim & *Mutii* & *Servii* ſententia à *Paulo* in *l.* 30. *ff. b.* relata minimè inæqualitatem partium, ſed diſparilitatem lucri & damni ſeorſim computandam rejicit in verbis: "neque enim lucrum intelligitur, niſi „omni damno deducto, neque damnum niſi omni lucro deducto." Hiſce præmiſſis *Servius* ita pergit: "ſed poteſt coiri ſocietas ita, ut ejus lucri, quod „reliquum in ſocietate ſit, omni damno deducto pars alia feratur, & ejus „damni, quod ſimiliter relinquitur, pars alia capiatur." Unde apparet inæqualitatem partium *à dict. JCtis* potiùs affirmatam quàm negatam eſſe. *Stryck, in Uſ. modern. ff. b.* §. 16. profectò quamdiu tota lucri communio, ut in leonina, non tollitur, ſocietatis eſſentia ſalva eſt; pactis autem à naturalibus receditur: *l.* 23. *ff. de R. J. Vinn. loc. cit.* quamvis in totum donationis causâ ſocietas contrahi non poſſit, *l.* 5. §. 2. *ff. b.* nemo tamen dubitat quin id pro parte rectè fiat: *l.* 38. *ff. de contrab. emt.* Sique ita in donatione expreſsâ ſalvetur eſſentia, cur pactis æquivalentibus tolleretur?... Altera quæ ſub hac hypotheſi occurrit inæqualitas, eſt, ut nullam partem damni alter ſentiat, lucrum verò commune ſit *l.* 29. §. 1. *ff.* §. 2. *Inſt. b.* eam tolerandam tantùm putat *Gail. lib.* 2. *obſ.* 24. *N.* 1., quando favor iſte datur illi, qui tantùm operas contulit; *d. l.* 29. §. 1. Econtrà ut uſurariam, & leoninam damnat, ubi à damno immunis eſt, qui contulit pecuniam: aſt quod pace viri conſultiſſimi dixero, quomodo poterit contractus eſſe uſurarius, ſi nulla quota lucri in conventionem eſt deducta, ſed ſocietatis fortunæ relicta fuit? & quo-

quomodo inde leonina fiet ſocietas, niſi alter ſimul omne lucrum captet? *l.* 29. §. 2. *ff. h.* Præterquam verò quod donationis causâ id fieri poſſit; pro æquitate talis pacti ſœpe militat ratio: quid enim ſi ſocius ſortem aſſecurans nullas operas præſtet, aſſecuratus autem ſolus naviget, ſolus peregrinetur, pericula ſubeat ſolus? *Laud. Stryck. in Uſ. modern. ff. h.* §. 20. 21.

Aſſentiendum tamen Gailio crederem, mutuum uſurarium latere, ubi ſors capitalis determinato certo lucro, quod juſtas uſuras excederet, à ſocio qui operam intulit, aſſecuraretur: ſicque famoſus trinus contractus naſceretur. *Diſſent. Zoeſius ad ff. h. N.* 25. 26. Aliud rurſus foret: ubi ſortis periculo non ſuſcepto ab eo, qui operam infert, certum lucrum alteri promitteretur, incertum verò quod ultra obveniret, operarum præmio cederet. *Vid. l.* 44. *l.* 25. §. 7. *ff. h.*

§. 6. In 3tiâ hypotheſi dum coita eſt ſocietas ex his partibus, quas unus ex ſociis vel tertiis arbitratus fuerit; arbitramentum naturæ ſocietatis adſtringitur habito reſpectu, utrum alter plus operæ, induſtriæ, gratiæ, pecuniæ intulerit: *l.* 80. *ff. h.* unde ubi ita pravum eſt, ut manifeſta ejus iniquitas appareat, patet læſis, licet non ultra dimidium, *Bachov. ad Treut. Vol.* 1. *Diſp.* 29. *Th.* 3. *lit. E.* recurſus ad arbitrium boni viri *l.* 6. *ff. h.* id eſt, ad judicem, qui aliàs in causâ fuiſſet ordinarius, non præcisè arbitratoris ſuperiorem, *Gail. l.* 1. *obſ.* 149. *N.* 3. intra 30 annos. *Id. obſ.* 150. *N.* 2. Quod, ſi arbitrator, antequàm arbitraretur, deceſſerit, nihil agi dicitur: *l.* 75. *ff. h.* quod tamen non ita in ſocietate ut in aliis contractibus, erit ſimpliciter admittendum; ſed tantùm re integrâ: poterit enim contingere ſub finem negotiationis arbitratorem mori, quo caſu ſocietas nulla dici nequit, ſed partes, ac ſi pactum adjectum non fuiſſet, obtinebunt. *Stryck. in Uſ. modern. ff. h.* § 6.

Sub finem adhuc commendanda eſt regula ex §. 3. *Inſt. h.* "illud expe„ditum eſt, ſi in unâ causâ pars fuerit expreſſa veluti in ſolo lucro, vel in „ſolo damno, in altero vero omiſſa, in eo quoque, quod prætermiſſum eſt, „eandem ſervari."

SECTIO VI.

Ex ſocietate ita rectè initâ acquiritur utrinque obligatio perſonalis ad varias præſtationes, quæ vel ex naturâ hujus contractûs, vel pacto ſunt determinatæ. Harum nomine tenentur, ut in conventionem deducta actu communicentur pro diverſo fine, cujus gratiâ contracta eſt ſocietas. *L.* 15. *ff. h.* in ſocietate omnium bonorum difficili rerum corporalium, quæ ab initio in

coeun-